

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/34/2022
Identifikačné číslo spisu:	8615201954
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8615201954.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Záhradné centrum, s.r.o., Bardejov, Duklianska 1399, IČO: 47 215 127, zastúpenej advokátkou JUDr. Veronikou Slašťanovou, PhD., Bratislava, Zelená 2, proti žalovanému C.. L. Ž.Á., P., narodenému XX. R. XXXX, P., L.O. X, zastúpenému advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Košice, Štúrova 20, o zaplatenie 6 615,22 eura s príslušenstvom, vedenom pôvodne na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 5C/76/2015 (aktuálne vedenom na Okresnom súde Bardejov), o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. mája 2021 sp. zn. 20Co/57/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. mája 2021 sp. zn. 20Co/57/2020 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník, ako súd prvej inštancie, rozsudkom z 23. júna 2020 sp. zn. 5C/76/2015 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6 615,22 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,05 % ročne zo sumy 2 440,37 eura od 6. marca 2015 do zaplatenia, s úrokom z omeškania vo výške 8,05 % ročne zo sumy 4 174,85 eura od 6. marca 2015 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi priznal náhradu trov konania proti žalovanému v plnom rozsahu.

2. Pôvodný žalobca DOM-BYT-ZÁHRADA s.r.o., ako spoločnosť zaoberajúca sa predajom stavebného tovaru, sa z dôvodu neuhradenia faktúr domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 6 615,22 eura s príslušenstvom. V priebehu konania došlo k postúpeniu pohľadávky voči žalovanému z pôvodného žalobcu na spoločnosť Záhradné centrum, s.r.o., preto súd prvej inštancie uznesením z 24. augusta 2016 sp. zn. 5C/76/2015 pripustil, aby z konania vystúpila spoločnosť DOM-BYT-ZÁHRADA s.r.o. a na jej miesto vstúpil žalobca.

3. Vykonaným dokazovaním považoval súd prvej inštancie za preukázané, že postupca na základe ústnej kúpnej zmluvy dodal žalovanému ako fyzickej osobe tovar, ktorý ho prevzal. Žalovaný osobne prišiel do sídla postupcu, kde vytvoril objednávku na tovar, ktorý je konkrétne uvedený vo faktúrach, a zároveň

uviedol aj osoby, ktoré budú preberať tovar a ktorých mená a podpisy sú uvedené na niektorých dodacích listoch. Vodiči postupcu dovezli tovar na miesto určenia. Dodacie listy predložil žalovaný, teda musel mať o nich vedomosť. Zároveň pri objednávke žalovaný uviedol, že pôjde o hotovostnú platbu. Vzhľadom na to, že tovar v hotovosti neuhradil, boli mu vystavené faktúry zo strany postupcu. Tieto skutočnosti potvrdili svedkovia I. M., R. Y., C. L. U. a C. R. U. Š., ktorí hodnoverným spôsobom podrobne popísali, ako došlo k objednávke tovaru žalovaným a k jeho prevzatíu. Žalobca teda dodal žalovanému tovar, ktorý ho prevzal. Žalovaný nepreukázal, že by za tovar, ktorý prevzal, zaplatil kúpnu cenu v sume 6 615,22 eura.

4. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove rozsudkom z 20. mája 2021 sp. zn. 20Co/57/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý podľa jeho názoru v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 220 až 222 Civilného sporového poriadku. Uviedol, že predmetom konania je zaplatenie pohľadávky, ktorej vznik žalobca odvodzuje z ústnych objednávok tovaru medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným, na základe ktorých právny predchodca žalobcu žalovanému dodal tovar a cenu za dodaný tovar vyúčtoval žalovanému faktúrami č. 15400024 (2 440,37 eura) a č. 15300041 (4 174,85 eura). K odvolacej námietke žalovaného o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcu odvolací súd poukázal na svoje predchádzajúce rozhodnutie v predmetnej veci (sp. zn. 6Co/39/2018 z 28. februára 2019) a tam vyslovený názor, že cesia (postúpenie) nie je neplatné, a preto je daná aktívna legitimácia žalobcu, a od tohto právneho názoru nemá dôvod sa odkloniť. Zdôraznil, že odvolací prieskum bol na základe zásady neúplnej apelácie v odvolacom konaní striktné vymedzený odvolacími dôvodmi formulovanými v podanom opravnom prostriedku a vo vzťahu ku komplexu odvolacích námietok žalovaného uviedol, že súd môže zásadne vykonať iba tie dôkazy, ktoré navrhli strany sporu.

5. K námietke, že v konaní nebol vykonaný žiaden dôkaz, z ktorého by vyplynulo, že „vodiči postupcu“ dovezli tovar na miesto určenia, odvolací súd uviedol, že pokiaľ sa žalovaný chce v konaní úspešne brániť, musí poprieť skutkové tvrdenia, a na svoje tvrdenie musí označiť dôkazy. Poukázal pritom na teóriu o tzv. presúvaní dôkazného bremena, kde ide o rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi stranami v závislosti na aktuálnom stave konania a na tom, ako právna norma vymedzuje práva a povinnosti strán hmotnoprávneho vzťahu. Následne citoval z prednášky o dokazovaní P. L. P. B. a z komentáru k § 264 Obchodného zákonníka o obchodných zvyklostiach. Záverom konštatoval, že z výsledkov vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalovaný „čulo“ 8-9 rokov obchodoval, teda nakupoval tovar u predchodcu žalobcu, za tovar platil v hotovosti do pokladne a na základe dôvery sa aj žalobca spoliehal, že za tovar žalovaný zaplatí, keď prídu peniaze z eurofondov. V priebehu konania bolo hodnoverným spôsobom preukázané, že došlo k objednávke tovaru žalovaným, k jeho dodaniu právnym predchodcom žalobcu a k jeho prevzatíu žalovaným. Žalovaný však nepreukázal, že by za tovar, ktorý prevzal, zaplatil kúpnu cenu v sume 6 615,22 eura, a preto postupoval súd prvej inštancie správne, ak žalobe žalobcu vyhovel.

6. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný v zákonnej lehote dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku.

7. Porušenie práva na spravodlivý proces videl v arbitrárnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré nedalo žiadnu odpoveď na odvolacie námietky dovolateľa, a to pokiaľ ide o nedostatok aktívnej legitimácie žalobcu (nakoľko dovolateľ považuje zmluvu o postúpení pohľadávky za neplatnú), vzájomné odporovanie si dôkazov vykonaných v konaní, nedostatok odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie. Poukázal na rozpor vo výpovediach svedkov, keďže svedok M. „presne popísal“ dodávanie tovaru, ktorý mal byť dodávaný žalovanému na neidentifikované miesto autami predávajúceho, kde ich mali preberať opäť bližšie neidentifikované osoby, zatiaľ čo svedok Y. výslovne uviedol, že po tovar chodil len pán K. a raz aj pán P. a len týchto dvoch ľudí mal žalovaný splnomocniť na preberanie tovaru. Súd sa s týmito rozpormi vo svedeckých výpovediach navzájom a medzi svedeckými výpovedami a listinnými dôkazmi nijako nevysporiadal.

8. Nesprávne právne posúdenie videl v posúdení otázky, či je zmluva o postúpení pohľadávok, v ktorej nie je postupovaná pohľadávka identifikovaná svojim právnym dôvodom (nadobúdacím titulom, záväzkovoprávnym vzťahom, z ktorého vznikla), určitým právnym úkonom.

9. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie odmietnuť, resp. alternatívne zamietnuť.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 Civilného sporového poriadku), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 Civilného sporového poriadku), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu, pričom dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

11. Podľa § 419 Civilného sporového poriadku proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

12. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, a podmienky prípustnosti dovolania sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia je treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné, a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

16. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd musí dbať tiež na celkovú presvedčivosť rozhodnutia, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

17. Keď sa odvolací súd rozhodujúci o opravnom prostriedku odvolateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou odvolateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základne právo na súdnu ochranu garantovanú podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces garantované podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 402/08). Pokiaľ odvolací súd vôbec nepristúpi k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentami odvolateľa, tieto bez primeraného vysvetlenia ignoruje a neaplikuje relevantnú právnu úpravu, porušuje tým právo odvolateľa na spravodlivý proces (II. ÚS 120/2020).

18. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESĽP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Aj v konaní na odvolacom súde je žiadúce dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

19. V súvislosti s vadou § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku dovolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, a to najmä vo vzťahu k odvolacím námietkam ohľadne aktívnej legitímácie žalobcu a rozpornosti vykonaných dôkazov. Dovolací súd skúmal, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu dáva relevantnú odpoveď na otázky podstatné pre rozhodnutie prejednávanej veci a či tejto odpovedi nechýba vnútorná konzistencia, právna logika či dostatočné a zrozumiteľné vysvetlenie úvah konajúceho súdu. Posudzujúc napadnuté rozhodnutie vo svetle námietok dovolateľa dospel najvyšší súd k záveru, že napadnuté rozhodnutie má znaky arbitrárnosti.

20. Odvolací súd sa pri odôvodnení napadnutého rozhodnutia dostatočne neriadil ustanovením § 393 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Je nutné konštatovať, že bez oboznámenia sa s kompletným spisovým materiálom nie je možné len zo samotnej konštatlačnej časti napadnutého rozsudku získať relevantnú informáciu o podstatných skutočnostiach týkajúcich sa predmetu sporu a jeho priebehu. Nakoľko sa odvolací súd plne stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie, bolo by nanajvýš žiadúce, aby do svojho rozhodnutia aspoň stručne a zrozumiteľne premietol dôvody a úvahy súdu prvej inštancie pri hodnotení vykonaných dôkazov, ktoré viedli k záveru o vyhovení žalobe.

21. Aj v prípade, že sa odvolací súd stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, nezbavuje ho to povinnosti relevantným spôsobom reagovať na odvolacie námietky odvolateľa. V tomto prípade sa však odvolací súd s argumentáciou dovolateľa obsiahnutou v odvolaní žiadnym konkrétnym spôsobom nevysporiadal. Obmedzil sa na citovanie teórií o dokazovaní, o princípoch sporového konania, obchodných zvyklostiach, avšak bez spojitosti s konkrétnymi okolnosťami prípadu. Z rozhodnutia vôbec nie je zrejmé, kam presne smerovali úvahy odvolacieho súdu, keď obsahlo citoval všeobecné teoretické východiská. Ich aplikácia vo vzťahu ku konkrétnym odvolacím námietkam týkajúcim sa vykonaných dôkazov a ich namietanej rozpornosti nie je zrejmá a na všeobecné teoretické úvahy odvolacieho súdu priamo nadväzujú len jeho strohé závery o tom, že žalobca preukázal prevzatie tovaru žalovaným a žalovaný v konaní nepreukázal zaplatenie tovaru.

22. Aj pokiaľ ide o aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu odvíjajúcu sa od platného postúpenia pohľadávky, odvolací súd len poukázal na svoje predchádzajúce rozhodnutie bez bližšieho ozrejmenia právneho názoru, a tiež bez akejkoľvek priamej reakcie na odvolacie námietky dovolateľa. V tomto prípade nie je nepodstatnou aj tá skutočnosť, že predchádzajúce rozhodnutie, na ktoré odvolací súd poukazoval, bolo vydané v odvolacom konaní vyvolanom odvolaním žalobcu (a nie žalovaného, ako je tomu v tomto prípade). Z napadnutého rozhodnutia nemožno vôbec abstrahovať právne uvažovanie odvolacieho súdu o splnení podmienok pre platné postúpenie pohľadávky. Absentujúce vysvetlenie právneho posúdenia (obsahujúce vlastné uvažovanie konajúceho súdu vrátane reakcie na odvolacie námietky) v napadnutom rozhodnutí nahrádza len strohé konštatovanie, že postúpenie pohľadávky nebolo neplatné.

23. Spôsob odôvodnenia rozhodnutia zvolený odvolacím súdom nespĺňa zákonné nároky na kvalitu súdneho rozhodnutia a odvolací súd musí prisvedčiť námietkam dovolateľa o arbitrárnosti rozhodnutia. Napadnuté rozhodnutie postráda vlastné uvažovanie odvolacieho súdu vo vzťahu k predmetu konania a k sporným otázkam namietaným odvolateľom iniciujúcim odvolacie konanie. Nedostatky odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sú takej intenzity, že tým zo strany odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva dovolateľa (v odvolacom konaní v postavení odvolateľa) na spravodlivý proces.

24. Dovolací súd vo vzťahu k absencii zákonného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia dospel k záveru o prípustnosti a zároveň dôvodnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, a preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 Civilného sporového poriadku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (§ 450 Civilného sporového poriadku).

25. Vzhľadom na dôvod zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu a skutočnosť, že vec sa vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, dovolací súd sa nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia dovolacích námietok smerujúcich k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

26. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej v súlade s ustanovením § 453 ods. 3 Civilného sporového poriadku.

27. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.